

U OVOM BROJU

Aktivnosti u cilju prevencije i suzbijanja trgovine ljudima u periodu jul-septembar 2016. godine

strana 1

Svetski dan borbe protiv trgovine ljudima, 30. jul
strana 4

„Stvarna“ slika trgovine ljudima: Analiza fotografija objavljenih u člancima o trgovini ljudima u cilju seksualne eksploatacije u srpskim medijima

strana 5

U 49. izdanju ASTRA E-biltena predstavljene su najvažnije aktivnosti koje su od jula do septembra 2016. godine preduzeli državni i nevladini akteri u Republici Srbiji u cilju suzbijanja, prevencije i kažnjavanja trgovine ljudima. Zahvaljujemo se svima koji su nam pružili neophodne informacije i time doprineli kvalitetu ovog

izdanja. Pozivamo vas da i ubuduće šaljete svoje komentare, predloge i sugestije.

Pratite nas na:

Aktivnosti u cilju prevencije i suzbijanja trgovine ljudima u periodu jul-septembar 2016. godine

Međunarodna organizacija rada je, **18. jula**, organizovala okrugli sto pod nazivom „**Predstavljanje rezultata analize propisa u vezi sa dečijim radom i predloga za njihovo usklađivanje sa međunarodnim standardima**“, u sklopu projekta „**Angažovanje i podrška na nacionalnom nivou za smanjenje pojave dečijeg rada**“. Osnovni cilj projekta i okruglog stola jeste smanjenje prisustva dečijeg rada, uključujući najgore oblike dečijeg rada na teritoriji Srbije, u koje spadaju trgovina decom, prinudni rad, prinudno prosjačenje, iskorišćavanje u prostituciji i pornografiji, iskorišćavanje radi vršenja krivičnih dela i rada koji šteti uzrastu, zdravlju i moralu deteta. Na održanom okruglom stolu su predstavnici i predstavnice relevantnih ministarstava, institucija i organizacija civilnog društva diskutovali o predstavljenim rezultatima i analizi propisa i o načinima usklađivanja nacionalnog zakonodavnog okvira sa međunarodnim standardima.

Mreža Žene protiv nasilja je organizovala trening u **Vrnjačkoj Banji** „**Monitoring rada institucija u slučajevima muškog nasilja prema ženama**“, od **25. do 28. jula**. Na treningu su učesnice imale priliku da se upoznaju sa pravnim okvirom za monitoring rada institucija, kao i da čuju

detaljnije o nadležnostima i aktivnostima Zaštitnika građana i na koji način se pišu pritužbe ovoj instituciji. S obzirom na to da veliki broj organizacija u Mreži vodi SOS telefone, jedan deo treninga je bio posvećen licenciranju i standardizaciji usluga koje organizacije pružaju putem SOS telefona u našoj zemlji.

ASTRA je, po drugi put ove godine **3. avgusta**, organizovala **radionice za razvijanje i unapređivanje roditeljskih veština žrtava trgovine ljudima i drugih oblika nasilja** koje imaju decu. Cilj radionica je da se žrtve osnaže da razvijaju zdravu komunikaciju sa svojom decom kako bi se sprečili različiti problemi u porodici. Radionicu je vodila psihoterapeutkinja koja je posebno senzitivisana za rad sa žrtvama koje su na različite načine bile eksploatisane.

U avgustu je pušten u rad **zvanični veb sajt koalicije prEUgovor** www.preugovor.org na kome su objavljene sve dosadašnje aktivnosti koalicije od njenog nastanka 2013. godine do danas. Ovaj sajt predstavlja prostor na kome će čitaoci moći da se informišu o aktivnostima koalicije, događajima, kao i da pročitaju sve publikacije koje koalicija izdaje, a među kojima se izdvajaju šestomesečni nezavisni izveštaj o napretku Srbije u poglavljima 23 i 24 i specijalizovani mesečni bilten posvećen dešavanjima u Srbiji i EU u oblastima koje pokrivaju organizacije članice.

I ove godine **ASTRA** je učestvovala u **Jesenjem festivalu zdravlja**, koji je organizovan **22-23. septembra, u Beogradu**. Pored promotivnih aktivnosti i razgovora sa posetiocima festivala, **ASTRINE** vršnjačke edukatorke

Predstavnici koalicije prEUgovor su organizovali **studijsku posetu Berlinu, od 8. do 9. septembra** tokom koje su se sastali sa Ginter Krihbaumom, predsedavajućim Odbora za evropske poslove nemačkog Bundestaga, kao i predstavnicima Ministarstva spoljnih poslova SR Nemačke i Saveznog Ministarstvo unutrašnjih poslova Nemačke.

Tokom sastanka sa predsedavajućim Odbora za evropske poslove Bundestaga istaknuto je da je Nemačka veoma zainteresovana za dešavanja u Srbiji i na Balkanu i da prati sprovođenje reformi i ispunjavanje uslova za otvaranje i zatvaranje poglavlja. Kao glavni cilj prisutni na sastanku su istakli da je bitno da građani imaju koristi od reformi u Srbiji, a ne da one ostanu samo na papiru. Kao prioritet su navedeni borba protiv korupcije na visokom nivo - političke korupcije, kao i dobar odnos sa susedima, uključujući i Kosovo. Takođe, potreban je razvoj civilnog društva u celom regionu i uključivanje organizacija civilnog društva u proces evrointegracija.

I na sastanku u Saveznom Ministarstvu unutrašnjih poslova je istaknuto da je od velikog interesa za Nemačku da Srbija uđe u EU, kao i da sve države kandidati moraju da budu spremne da po ulasku u EU budu na nivou država članica. Reforme predviđene u okviru poglavlja 23 i 24 su ocenjene kao veoma važna, a istaknuto je da će implementacija biti ključna i da će fokus biti na praćenju situacije na terenu. Predstavnici Ministarstva spoljnih poslova SR Nemačke su naglasili da Zapadni Balkan ima obećanje pristupanja EU iako je unutar Unije veliki zamor od proširenja.

Tokom boravka u Berlinu organizovana je i poseta medijima, tokom koje su predstavnici prEUgovora stekli bolji uvid u uredničku politiku i način funkcionisanja novinskih redakcija u Nemačkoj. Takođe, prilikom konkretnih poseta organizacijama civilnog sektora u Berlinu, predstavnica ASTRE je razgovarala sa predstavnicama organizacije InVia o problem trgovine ljudima u Nemačkoj i načinima suzbijanja, pogotovo kada je u pitanju priliv velikog broja migranata i izbeglica koje mogu biti potencijalne žrtve trgovine ljudima.

su održale **predavanje „Kako se zaštititi od trgovine ljudima“**. Predavanju je prisustvovao veliki broj srednjoškolaca i srednjoškolke koji su mogli da čuju praktične savete i informacije kako da prepoznaju rizične situacije koje ih mogu dovesti do nekog oblika eksploatacije, koje vrste prevara, pogotovo na Internetu, postoje i kako da ih izbegnu.

U Podgorici je održana regionalna radionica o jačanju međunarodne i prekogranične saradnje u krivičnim delima u vezi sa iregularnim migracijama na Zapadnom Balkanu u organizaciji OEBS, IOM and UNODC, od 31. avgusta do 1. septembra. Radionica je imala za cilj jačanje međunarodne i prekogranične saradnje između pravosuđa različitih zemalja, ali i drugih relevantnih aktera u rešavanju iregularnih migracija, sa fokusom na oblasti prevencije, gonjenja i pružene pomoći žrtvama, migrantima i izbeglicama. Cilj radionice je bio i da se identifikuju svi propusti, izazovi i primeri dobre prakse, kao i da se ojača razmena informacija između zemalja porekla, tranzita i destinacije. Ova radionica je okupila veliki broj stručnjaka iz različitih oblasti koji

se bave slučajevima krijumčarenja migranata i trgovine ljudima u državama članicama OEBS-a.

Centar za zaštitu ljudskih i manjinskih prava i vrednosti „OKO“ je, 22. septembra, u Mladenovcu, organizovao tribinu „Položaj žena u Srbiji-probudimo svest i zaustavimo diskriminaciju i nasilje nad ženama“. Na tribini su predstavnice različitih ženskih organizacija, među kojima je bila i ASTRA, govorile o diskriminaciji žena prilikom zapošljavanja, na radnom mestu, zatim o partnerskim odnosima

i nasilju u porodici, kao i o seksualnoj eksploataciji koja često može da bude posledica diskriminacije i podređenosti žena u našem društvu. Zaključak svih govornica je bio da i pored značajnog napretka u emancipaciji žena, u mnogim segmentima su žene i dalje u podređenom, a često i u nehumanom položaju.

Predstavnica ASTRE je učestvovala na IX Stručnom savetovanju tužilaca u Bosni i Hercegovini, koje je organizovalo Udruženje javnih tužilaca Bosne i Hercegovine, u Neumu, od 28. do 30. septembra.

Savetovanje se odvijalo prema specifičnim oblastima, kao što su korpucija, privredni i organizovani kriminal, ratni zločini, deca i maloletnici u krivičnom postupku, trgovina ljudima. Na obuci je učestvovao

veliki broj eksperata - sudija, tužilaca, predstavnika organizacija civilnog društva uključenih u aktivnosti istraživanja trgovine ljudima i zaštite žrtava trgovine ljudima.

Centar za unapređivanje pravnih studija u saradnji sa AIRE centrom iz Londona je organizovao Međunarodnu konferenciju o pravima deteta, 12. septembra. Konferencija je omogućila učesnicima uvid u međunarodne standarde zaštite prava deteta, uključujući i one standarde koji su izgrađeni u primeni Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao i o položaju deteta sa stanovišta antidiskriminacionih propisa. Na konferenciji su predstavljeni i rezultati istraživanja u vezi sa krivičnopravnim položajem deteta, a govorilo se i o položaju deteta sa mentalnim invaliditetom, zaštiti interesa deteta u porodičnim stvarima, problemima pravno-nevidljive dece, deci-migrantima.

Svetski dan borbe protiv trgovine ljudima, 30. jul

Rezolucijom Generalne skupštine Ujedinjenih Nacija 30. jul je ustanovljen kao Svetski dan borbe protiv trgovine ljudima u cilju skretanja pažnje globalne javnosti na sveprisutnost ovog problema. Povodom obeležavanja ovog datuma, ASTRA je objavila saopštenje sledeće sadržine:

Pre tačno mesec dana, američki Stejt department je u Izveštaju o trgovini ljudima za 2016. godinu ocenio da Vlada Republike Srbije nije ispunila minimalne standarde u borbi protiv trgovine ljudima i zaštite žrtava ovog krivičnog dela, te je stavljena na „listu za posmatranje“. Tokom 2015. godine primetan je značajan pad u broju identifikovanih žrtava trgovine ljudima, kao i neusklađenost usluga socijalne zaštite sa potrebama žrtava. Zabrinjavaju i podaci da u sudskim postupcima izostaje pristup koji bi bio u potpunosti orijentisan na prava žrtve, te su one često izložene ponovnoj traumi i pretnjama, dok naknada štete gotovo u potpunosti izostaje. I dalje se suočavamo sa čestim kršenjem perioda refleksije za žrtave, neadekvatnim smeštajem, nepostojanjem programa reintegracije i socijalne inkluzije. Organizacije civilnog društva nisu u dovoljnoj meri uključene u proces identifikacije i pružanja pomoći žrtava trgovine ljudima.

Primetno je da je suzbijanje trgovine ljudima, u velikoj meri, pitanje političke volje i u tom smislu, otvaranje Poglavlja 24 u procesu pridruživanja Evropskoj Uniji, gde se nalazi i trgovina ljudima u sklopu organizovanog kriminala, može biti šansa za promenu ovakvog stanja.

U narednih nekoliko godina se ne očekuje značajnija promena trendova u trgovini ljudima ni kad se radi o žrtvama, ni kad se radi o vrstama eksploatacije kojoj su izložene. Prema zvaničnim podacima i podacima ASTRA SOS telefona u poslednjih nekoliko godina, žrtve trgovine ljudima u Srbiji su u najvećem procentu domaće državljanke i državljani (2015 - 92,5%), koji se eksploatišu pre svega interno, na teritoriji Srbije (2015 - 67,5%). Veliki procenat identifikovanih žrtava trgovine ljudima su deca, čak 60% u 2015. godini. Kada govorimo o vrsti eksploatacije, žrtve su najčešće izložene nekoj vrsti seksualne eksploatacije (2015 – 55%), ali su prisutni gotovo svi njeni oblici -radna eksploatacija, prinudna prošnja, prinuda na vršenje krivičnih dela, prinudni brak. Tokom prvih šest meseci 2016. godine, putem ASTRA SOS telefona primljeno je preko 1800 poziva i identifikovano 10 žrtava različite vrste eksploatacije.

Stoga, apelujemo na državne organe da ozbiljno shvate obaveze koje je Republika Srbija preuzela potpisivanjem međunarodnih dokumenata i da njihovom primenom povećaju napore u identifikaciji žrtava, istragama i krivičnom gonjenju sa osuđujućim presudama za trgovce, edukaciji tužilaca i sudija kako bi obezbedili žrtvi pun obim zaštite u sudu i time umanjili njenu retraumatizaciju. Takođe, bitno je da se odredba o nekažnjavanju žrtava za dela koja su počinjena kao direktna posledica eksploatacije primenjuje kako bi prestala praksa zatvorskih kazni za krivična dela učinjena pod prinudom.

U cilju obeležavanja Svetskog dana borbe protiv trgovine ljudima ASTRA je objavila i **analizu položaja žrtava trgovine ljudima u sudskom postupku za 2015. godinu** koju možete da pročitate [ovde](#).

“Stvarna” slika trgovine ljudima: Analiza fotografija objavljenih u člancima o trgovini ljudima u cilju seksualne eksploatacije u srpskim medijima

Elena Krsmanović

Medijsko predstavljanje trgovine ljudima retko je bilo u fokusu istraživača u Srbiji. Urađeno je nekoliko analiza sadržaja medijskih izveštaja, uključujući i jednu kratku komparativnu studiju terminologije o trgovini ljudima koju koriste mediji i donosioci politika, kao i analize sadržaja medijskih članaka objavljenih u ASTRINIM Priručnicima za novinare „Trgovina ženama“ iz 2003. i „Trgovina ljudima“ iz 2009. Zbog toga je naše razumevanje medijske reprezentacije trgovine ljudima i načina na koji utiče na javne stavove i odgovore na problem trgovine ljudima ostalo prilično ograničeno. **U ovom tekstu predstavljamo vam skoro objavlvenu analizu Elene Krsmanović, doktorantkinje programa DCGC koja je istražila vizuelnu reprezentaciju trgovine ljudima u cilju seksualne eksploatacije u srpskim onlajn medijima. Duža verzija ovog članka je objavljena u sedmom izdanju časopisa [Anti-Trafficking Review](#).**

Otkako je problem trgovine ljudima prepoznat u Srbiju kasnih '80-ih i ranih '90-ih, domaći mediji spremno su krenuli sa objavljivanjem priča o trafikovanim ženama eksploatisanim u seksualnoj industriji i strašnim iskustvima kroz koja su prošle. Analiza poruka koje mediji šalju o problemu trgovine ljudima i osobama koje su eksploatisane, kao i preispitivanje toga da li medijska slika odgovara slučajevima zabeleženim u praksi je od izuzetne važnosti jer kredibilna medijska predstava trgovine ljudima i za ovaj fenomen vezanih rizika može da doprinese uspehu u prevenciji ovog krivičnog dela i zaštiti osoba koje su bile eksploatisane. Zbog toga se ovaj članak osvrće na stereotipne predstave seksualno eksploatisanih žrtava trgovine ljudima u fotografskim ilustracijama objavljenim

u srpskim onlajn medijima između 2011. i 2014. godine. Kako bi se otkrile karakteristike dominantnih motiva u ovom uzorku primenjen je metod semiološke analize i identifikovana su i analizirana tri dominantna motiva: nemoćna žrtva, nedostojna prostitutka i robinja.

Suprotni motivi žrtve i prostitutke nisu nepoznati u stručnoj literaturi o trgovini ljudima. Predstave žrtve fiksiraju žene u poziciji bespomoćnosti i kao bića koja nemaju svoju volju. S druge strane, predstave trafikovanih žena kao prostitutki podrazumevaju svaljivanje krivice na žrtvu i erotizaciju njihovih tela. Kada su prikazane kao žrtve, žene su ili predstavljene same, čime se dodatno naglašava njihova pozicija bespomoćnosti, ili kako su napadnute od strane muške figure. Suprotno tome, prikazi nedostojnih prostitutki svode se na prikaze oskudno obučenih, pohotnih i zavodljivih žena. Na taj način postaje teško zamisliti osobu koja se nalazi u lancu trgovine ljudima koja nije prekrivena modricama i vezana lancima u nekom prljavom podrumu. Takva slika, međutim, ne odgovara suptilnim metodama kontrole i psihološke prinude koje koriste neki trgovci ljudima. Pojednostavljeno predstavljanje trgovine ljudima u cilju seksualne eksploatacije posebno je opasno budući da podstiče svaljivanje krivice na žrtvu, negativne stavove prema seksualnim radnicama i ženskoj seksualnosti uopšte, i osnažuje kulturološke stavove o ponašanju koja „nisu prikladna“ za žene koje žele da ostanu sigurne (npr. odlazak u inostranstvo, prihvatanje poslovnih ponuda, rad u seksualnoj industriji). Uz to, stereotipno predstavljanje eksploatisanih žena može podstaći uslove u kojima nisu sve žrtve trgovine ljudima viđene kao dostojne pomoći, jer ne odgovaraju sasvim stereotipu bespomoćne devojke.

HOROR U ZAGREBU
Prodali ćerku maloletniku! On je
zatvorio u kuću i silovao!
Nakon osme | 14. oktobar 2014. 14:24 | [Komentar](#) | [Podeli](#)

Zaroblili su me i silovali, zaveštala je tinejdžerka (15) kada je ušla u voz bebaći od svojih "kupača" koji su za njom trčali

CG: Od seksa i budžet puniji

8. oktobar 2014. 14:31 | [Komentar](#) | [Podeli](#)

I u Crnoj Gori se vode javne polemike treba li ili ne legalizovati prostituciju. U „Sigurnoj ženskoj kući“ sustraju da bi korist imali samo svodnici

Stejt dipartment: Srbi - žrtve prinudnog rada

Photo: (S) Jan 2012: NINA | Shutterstock

Srbija je zemlja porekla, tranzita i destinacije za muškarce, žene i devojke kojima se trgovine radi prinudne prisilavacije, prinudnog rada, veštice i privedeni i od u kući

Značajan broj fotografija prikazuje eksploatisane osobe kao robove. Ove fotografije obiluju simbolima kao što su prljavo okruženje, lanci, okovi i katanci, ožiljci od biča, rane i modrice i, neizbežni znaci kojima se ljudi svode na robu poput barkodova i cedulja sa cenama. Takvi simboli svedoče o tendenciji vezivanja trgovine ljudima i ropstva sa ciljem korišćenja moralističkog potencijala pokreta za ukidanje ropstva. Porobljavanje srpskih žena od strane stranih muškaraca čest je motiv u srpskom folkloru, a strah od istog duboko je ukorenjen u nacionalnu svest. Narodne pesme podstiču uverenja da su žene prirodno sklone tome da postanu žrtve, da pate od moralne inferiornosti i da su sklone grehu, kao i da im je potreban muški zaštitnik koji će obnoviti njihovu i nacionalnu čast time što će ih spasiti iz kandži stranog (uglavnom turskog) otmičara. U savremenim predstavama trgovine ljudima u kojima se koristi veza sa porobljavanjem, problem trgovine ljudima svodi se na jednostavne binarne opozicije slobodnog i porobljenog, čoveka i roba, nas i njih, čime se dodatno doprinosi dehumanizaciji žrtava.

Lice osobe koja je doživela iskustvo trgovine ljudima u analiziranim člancima pretežno je lice mlade bele žene. Skoro isključivo predstavljanje belih devojaka može se

objasniti relativno homogenom demografskom strukturom stanovništva u Srbiji. Međutim, Romkinje nisu prikazane ni u fotografijama ni u tekstovima u analiziranom periodu uprkos indikacijama da su Romkinje izložene većem riziku od trgovine ljudima usled visoke stope siromaštva i diskriminacije. Važno je postaviti pitanje zbog čega Romkinje nisu prikazane kao žrtve seksualne eksploatacije, ima li to veze sa njihovom etničkom pripadnošću, ili postoje drugi razlozi koji bi objasnili takvo stanje, posebno imajući u vidu medijske tekstove o trgovini ljudima u cilju prinudnih brakova i prinudne prošnje gde često srećemo žrtve koje su pripadnici romske nacionalne manjine. Iako ispitivanje etniciteta u vezi sa trgovinom ljudima sa sobom nosi etičke izazove i potrebno je obratiti pažnju kako bi se izbegla stigmatizacija i moralno preduzetništvo, takvo znanje je neophodno kako bi se adekvatno razumeo fenomen trgovine ljudima.

Fotografije se uzimaju zdravo za gotovo i percipiraju kao transparentan, mehanički transkript stvarnosti. Analiza medijskog predstavljanja žrtava trgovine ljudima u cilju seksualne eksploatacije govori nam više o društvenim strahovima po pitanju sigurnosti, idejama o rodu, erotskim opsesijama i moralnosti, nego o samoj problematici trgovine ljudima. Važno je obratiti pažnju na to šta medijske fotografije govore o trgovini ljudima zbog toga što mediji igraju izuzetno značajnu ulogu u prevenciji ovog krivičnog dela, mobilisanju javne podrške za akciju protiv trgovine ljudima i oblikovanju bezbednog okruženja u kome se žrtve trgovine ljudima oporavljaju i ostvaruju svoja prava. Štaviše, kako bi se na kredibilan način predstavili rizici od eksploatacije, stereotipi se moraju dekonstruisati, a moralna panika se mora zameniti realističnim prikazima trgovine ljudima. I mediji i akademski stručnjaci koji izučavaju ovu tematiku moraju učiniti brojne napore kako bi ovaj zadatak bio ispunjen.

IMPRESUM

Priredila: Katarina Ivanović

ASTRA - Akcija protiv trgovine ljudima, Beograd, Republika Srbija

Tel: +381 11 785 0001

Fax: +381 11 785 0010

ASTRA SOS telefon: +381 11 785 0000

Evropski broj za nestalu decu Srbija: 116 000

E-mail: astra@astra.rs

Web: www.astra.rs